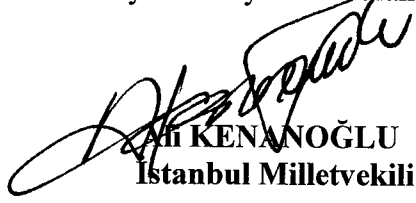

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin NEBATİ** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Ali KENANOĞLU
İstanbul Milletvekili

Türkiye aktif bir deprem ülkesi olarak sıklıkla yıkıcı depremler ile karşı karşıya kalmakta, meydana gelen hasar ve can kayıpları nedeniyle toplumsal hayat her yönüyle büyük ölçüde olumsuz etkilenmektedir. Çok geniş bir yelpazede tüm toplumu ve hayatın her alanını etkilemesi depremlerin çok boyutlu bir mesele olduğunu ve pek çok disiplini ilgilendiren doğasını açıkça ortaya koymaktadır. Dünyanın aktif deprem kuşaklarından birinde yer almamız nedeni ile var olan deprem tehlikesinin derinlemesine analiz edilmesi ve deprem risklerinin de çok disiplinli olarak yürütülecek kapsamlı çalışmalarla azaltılması ölçüsünde depremlerin afete dönüşmemesi sağlanabilmektedir.

Depremler tüm yıkıcı etkilerine rağmen belirli aralıklarla meydana gelen afetler olduğundan zamanla unutularak gündemden çıkmaktadır. Bu açıdan gündem sürekliliğinin, depremselliği yüksek olan ülkemizde deprem risklerinin azaltılması önem arz etmektedir.

30/10/2020 tarihinde İzmir'in başta Seferihisar ve Bayraklı ilçelerini etkileyen 6.9 ölçeğinde olan ve 102 vatandaşımızın hayatını yitirmesine, binden fazla vatandaşımızın yaralanmasına ve büyük maddi hasara neden olan deprem sonrası; Mecliste grubu bulunan beş siyasi partinin ortak önerisi ile "Depreme Karşı Alınabilecek Önlemlerin ve Depremlerin Zararlarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Meclis Araştırma Komisyonu" (kısaca Deprem Araştırma Komisyonu olarak anılacaktır) kurulmuş ve 10.11.2020 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. Üç aylık çalışma süresi tanınan Deprem Araştırma Komisyonuna artı bir ay daha süre tanınmış, toplam dört aylık çalışma süresi boyunca 18 toplantı yapılmış ve 16/07/2021 tarihinde 500 sahifeden oluşan ve içerisinde 268 önerinin yer aldığı 278 Sıra Sayılı raporunu yayımlamıştır.

Deprem Araştırma Raporunun dördüncü ve son bölümünde; deprem risk ve zararlarının azaltılması ve deprem konusunda ülkemizde her alanda alınması elzem tedbirlere dair önerilere yer verilmektedir.

Söz konusu Bölümünde yer alan "Sonuç ve Öneriler" kısmında; Deprem Bilgi Sistemi, Risklerin Belirlenmesi, Yer Bilimsel Etütler ve Planlamalar, Yapı Güvenliği, İmar, Denetim ve Yapı Kullanımı, Kentsel Dönüşüm, Mevzuat, Uygulama, İzleme ve Denetim Sistemi, Finansman Yönetimi, Toplumsal Farkındalık ve Deprem Sonrası başlıklı 11 ana başlıkta sıralanan ve yerine getirilmesi gereken 268 tedbir arasında Bakanlığınızı ilgilendiren maddeler aşağıda sıralanmıştır.

73894

1. Ülke ekonomileri de ciddi şekilde etkilenmekte, hasar gören altyapı ve sanayi tesisleri, üretim ve iş gücü kayıpları nedeniyle ülke ekonomisinde büyük zararlar meydana gelmekte ve kalkınma yönündeki hamleler ciddi yara almaktadır. Ekonomik sektörlerin risk değerlendirmesi çok yönlü olarak yapılmalı; yapısal riskler, altyapı riskleri, iş gücü ve üretim kaybı riskleri gibi bileşenler bütünsel bir anlayışla ele alınmalıdır. Bu amaçla ilgili kamu kurum ve kuruluşları yanında sanayi odaları, ticaret odaları, TOBB, üniversiteler ve meslek odaları gibi ilgililer arasında etkin iş birliği sağlanarak iş yeri ölçeğinden sektör ölçeğine kadar iş sürekliliği planları yapılmalıdır. "Afete Hazır İşyeri" gibi projeler yaygınlaştırılmalı, iş yerlerinin sadece yapısal risklerinin değil iş sürekliliği risklerinin de azaltılması yönünde planlamalar yapılmalıdır.
2. Deprem zararlarını azaltmaya yönelik politikaların hızlı bir şekilde uygulamaya konulabilmesi amacıyla gerekli mevzuat hazırlanarak merkezi yönetim bütçesinden ve muhtelif işlemlere konulacak vergilerden kaynak aktarılarak deprem başta olmak üzere afet risklerini azaltmaya yönelik çalışmalara finansman desteği sağlayacak sürdürülebilir bir deprem fonunun oluşturulması gerekli görülmektedir.
3. Merkezi yönetim bütçesinden depremler başta olmak üzere afetlere hazırlık, afet farkındalık, risk azaltma, müdahale ve afet sonrası iyileştirme faaliyetlerine yönelik projelerin Kamu Yatırım Programına alınmasında öncelik gösterilmesi ve bu kapsamdaki projelere yeterli miktarda ödenek tahsis edilmesi yerinde olacaktır.
4. Kamu idarelerinin afetlere yönelik harcamalarının bütçe disiplini içinde ele alınması ve özellikle depremlerle ilgili her türlü harcamanın takip edilebilmesi amacıyla bütçe sınıflandırma yapısına uygun olarak kayıt altına alınmasında yarar görülmektedir.
5. 7269 sayılı Kanun uyarınca inşa edilen deprem konutlarının inşası sürecinde hangi maliyet kalemlerinin hak sahiplerinin geri ödemelerine yansıtılacağı konusunda ilgili mevzuat uyarınca uygulamada birliğin sağlanması ve bir standardın oluşturulması gerekmektedir.
6. Meydana gelen deprem sonrasında konutları yıkılan veya oturulamayacak derecede ağır hasar gören depremzedelere 7269 sayılı Kanun kapsamında kullanılan hazır konut kredisi tutarlarının, standart bir bedel olarak belirlenmesi yerine maliyetlerin bölgeden bölgeye farklılık göstermesi nedeniyle kredinin kullanılacağı il/ilçedeki ortalama konut maliyetleri göz önüne alınarak bölgeye özgü olacak şekilde tespit edilmesi yerinde olacaktır.
7. Depreme karşı dayanıklı hale getirilmek üzere yeniden inşa edilecek konutlara devlet tarafından sağlanacak krediyi geri ödeme imkânı olmayanların konutlarının, oluşturulacak deprem fonundan kaynak sağlanarak kamu tarafından kentsel dönüşümün gerçekleştirilmesinde, hak sahiplerine ömür boyu ücretsiz kullanım hakkı tanınmasında ve varislerine ise öncelikli alım hakkı verilmesinde yarar görülmektedir.
8. Kentsel dönüşüm kapsamında güçlendirmeye uygun yapıların belirlenerek yıkıp yeniden inşa etme yerine güçlendirme uygulamalarının teşvik edilmesi için 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılan güçlendirme kredilerinin miktarı ve vadesi artırılarak bu kredilere sağlanan faiz desteği oranı yükseltilmelidir.
9. 6306 sayılı Kanun kapsamında kentsel dönüşümün teşvik edilmesi amacıyla mülk sahiplerine verilen faiz desteği oranı ile kredi miktarının artırılması ve kredi vadesinin uzatılması yerinde olacaktır.
10. 6306 sayılı Kanun kapsamında sağlanan faiz desteğinin sabit baz puan üzerinden uygulanmasının, faiz oranlarının değişmesi karşısında bir önceki döneme oranla farklı miktarda destek sağlanmasına yol açtığı, bu yöntemin piyasa koşullarına yeterince uyum sağlayamadığı değerlendirilmekte olup faiz desteğinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından hesaplanan konut kredilerine uygulanan ağırlıklı ortalama

73894

- faiz oranının % 50'si esas alınarak belirlenmesinin daha uygun olacağı, bu şekilde kentsel dönüşüm uygulamalarına daha fazla katkı sağlanacağı değerlendirilmektedir.
11. Kentlere yakın veya kentlerin içinde kalan hazineye ait taşınmazların ekonomiye kazandırılmasıyla elde edilecek kaynağın kentsel dönüşüm projelerinde kullanılması sağlanmalıdır.
 12. 6306 sayılı Kanun kapsamında kentsel dönüşümüne kaynak geliştirmek amacıyla ilan edilen rezerv yapı alanlarındaki çalışmalar hızlandırılarak, bu amaçla yeni rezerv alanlarda uygulanacak projelerle de kentsel dönüşümüne finansman desteği artırılmalıdır.
 13. Finansal kaynakların daha etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla kentsel dönüşüm proje alanlarının öncelikli olarak sosyoekonomik ve fiziksel analizleri yapılmalı ve bu alanlar arasında taşıdıkları afet riski bakımından öncelik sıralaması oluşturularak mevcut kaynakların öncelikli olarak yüksek risk arz eden projelerde kullanımı sağlanmalıdır.
 14. Kentsel dönüşüm kapsamındaki inşaat faaliyetlerinde malikler ve yüklenici firmalar arasında yaşanan sorunların önüne geçmek amacıyla, faiz destekli kredi kullandıracak bankalar ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında yapılacak protokollerde kredi ödemelerinin, yapılan işin ilerleme oranlarını ve maliyetlerini gösteren puantaj cetveline göre işi yürüten yüklenici firmaya hakediş bazında yapılmasını sağlayacak şekilde bir düzenlemenin yer alması gerekli görülmektedir.
 15. Kentsel dönüşüm için kredi temin eden bankalar tarafından yirmi dört aya kadar anapara ödemesiz dönem öngörülse bile kredinin faiz geri ödemesi istendiğinden mülk sahipleri bu süreçte hem faiz geri ödemesini hem de kiralarnı aynı zamanda ödeme konusunda güçlükler yaşayabilmektedir. Bu nedenle kentsel dönüşümde faiz desteği verilen kentsel dönüşüm kredilerinde anapara ve faiz ödemesiz bir dönemi ihtiva eden ödeme planı seçeneği getirilmesi sağlanmalıdır.
 16. Yerli yapı malzemelerinin geliştirilmesi ile maliyetler azaltılacağından kentsel dönüşüm uygulamalarında üretim teknolojisinde maliyeti düşüren yenilikler içeren yerli ve hafif yapı malzemelerinin kullanılmasını teşvik edecek şekilde KDV indirimi uygulanmalıdır.
 17. İnşaat maliyetlerinin bölgeden bölgeye farklılık gösterebilmesi sebebiyle kentsel dönüşüm kapsamında kira yardımı olduğu gibi faiz destekli kredi miktarının da bölgelerin sosyoekonomik gelişmişlik durumuna göre belirlenmesinde yarar görülmektedir.
 18. Dünyanın çeşitli ülkelerinde kentsel yenileme ve iyileştirme projelerinde kullanılmak üzere tasarlanan Vergi Artışına Dayalı Finansman Yöntemi (Tax Increment Financing-TIF) kentsel dönüşümüne kaynak sağlamaya yönelik alternatif yöntemler arasında değerlendirilebilir. Bu finansman yöntemi ile bir bölgede altyapı projelerinin (metro, hafif raylı sistem vb.) yanı sıra üstyapı (park, rekreasyon) ve benzeri kamu projeleri sebebiyle değer artışı meydana gelmesi durumunda hesaplanacak değer artışı üzerinden pay alınarak kentsel dönüşümün finansmanında kullanılması sağlanmalıdır.
 19. İlgili mevzuatta düzenleme yapılarak ülkemiz genelindeki tüm yerel yönetimlerin bütçelerinin belirli bir yüzdesinin özellikle kentsel dönüşüm projeleri için ayrılmasında yarar görülmektedir. Ayrıca, deprem riski yüksek bölgelerdeki belediyelerin yıllık yatırım bütçelerinin % 10'unu kentsel dönüşüm projeleri için ayırmaları sağlanmalı ve ayrılan kaynağın yerinde kullanılması için gerekli denetimler yapılmalıdır.
 20. İmar planı değişikliği sonucu değer artış payı olarak tahsil edilen gelirlerden belediyelere aktarılan tutarların kentsel dönüşüm projelerinde kullanılması için gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılmalıdır.
 21. Yerel yönetimlerin kentsel dönüşüm projelerinde kullanmaları amacıyla emlak vergisi gelirlerinden belli bir oranda pay ayrılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

22. Doğal afet sigortası sisteminde tahsil edilen poliçe bedelinin üzerine ilave edilecek en az % 5'lik meblağın, oluşturulacak deprem fonuna aktararak deprem zararlarının azaltılması çalışmaları için kullanılmasında yarar görülmektedir.
23. Depremde yıkılan ya da ağır hasarlı olup yıkım kararı alınan konutlar için doğal afet sigortası poliçesine sahip hak sahiplerinin iade alacakları teminat tutarlarının, hak sahibinin konut borçlanmasına mahsup edilmesi sağlanmalıdır.
24. Doğal afet sigortasının kapsamı genişletilerek diğer doğal afetler eklenmeli; kırsal kesimdeki konutlar ile tamamı ticari ve sanayi amaçlı kullanılan yapılar dâhil edilmeli ve elektrik, su aboneliği gibi DASK poliçesi gerektiren iş ve işlemler çeşitlendirilerek doğal afet sigortası ülke geneline yaygınlaştırılmalıdır.
25. DASK poliçesinde belirtilen azami teminat tutarının mesken değerinin altında kalması durumunda sigortalının isteğine bağlı olarak DASK teminat tutarı ile meskenin değeri arasındaki fark için sigorta şirketleri tarafından ihtiyari deprem sigortası yapılabilmektedir. Bu çerçevede bankalardan konut kredisi kullanılması halinde bankalar tarafından belirlenen mesken değerinin DASK poliçesinde belirtilen sigorta bedelini aşması durumunda, kredi kullanacaklardan aşan kısım için ilave ihtiyari deprem sigortası yaptırma şartı getirilmesine ilişkin bir düzenleme yapılmasında yarar görülmektedir.

Bu bağlamda;

1. Deprem Araştırma Raporunun sonuç bölümündeki 268 öneriden, yukarıda sıraladığımız 25'i Bakanlığınızı ilgilendirmekte olup, bu önerilerin kaçısı yerine getirilmiştir? Kaçısı ile ilgili çalışmalar devam etmektedir? Yerine getirilmeyen öneri varsa neden gereği yapılmamıştır?
2. Deprem Araştırma Raporunun sonuç bölümünde yer alan ve Bakanlığınızca gereği yapılması gereken önerilerin gereğini yapmayanlar hakkında bir işlem başlatılacak mıdır?